บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานบริหารทั่วไป กองกลาง สำนักงานอธิการบดี โทร. ๓๐๔๘
ที่ อว ๐๖๐๔.๒/ว ๒๕๗ **วันที่** ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๖
เรื่อง รายงานการประชุมสัมมนา President Forum

เรียน

( ) เพื่อโปรดพิจารณา
( ) เพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติตามนัยหนังสือดังกล่าว
( ) เพื่อโปรดทราบและแจ้งผู้เกี่ยวข้องทราบ
( ) เพื่อโปรดแจ้งเวียนให้ทราบโดยทั่วกัน
(/) เพื่อโปรดทราบ
(/) อื่นๆ รายละเอียดปรากฏตามหนังสือสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่ อว ๐๒๐๙.๓/ว ๕๒๕๖ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๖

(นางสาวมัณฑนา เจือบุญ)
รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการกองกลาง

บัญชีแนบท้ายบันทึกข้อความ กองกลาง ที่ อว ๐๖๐๔.๒/ว ๒๕๗
ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๖

เรียน

๑. คณบดีคณะเกษตรศาสตร์
๒. คณบดีคณะวิทยาศาสตร์
๓. คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์
๔. คณบดีคณะเภสัชศาสตร์
๕. คณบดีคณะบริหารศาสตร์
๖. คณบดีคณะศิลปศาสตร์
๗. คณบดีวิทยาลัยแพทยศาสตร์และการสาธารณสุข
๘. คณบดีคณะศิลปประยุกต์และสถาปัตยกรรมศาสตร์
๙. คณบดีคณะนิติศาสตร์
๑๐. คณบดีคณะรัฐศาสตร์
๑๑. คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
๑๒. ผู้อำนวยการสำนักคอมพิวเตอร์และเครือข่าย
๑๓. ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการ
๑๔. ผู้อำนวยการสำนักบริหารทรัพย์สินและสิทธิประโยชน์
๑๕. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
๑๖. รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย นวัตกรรมและบริการวิชาการ
๑๗. รองอธิการบดีฝ่ายแผนและพัฒนาคุณภาพองค์กร
๑๘. รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษาและศิษย์เก่าสัมพันธ์
๑๙. รองอธิการบดีฝ่ายบริหารทรัพยากรมนุษย์
๒๐. รองอธิการบดีฝ่ายบริหารกายภาพและสิ่งแวดล้อม
๒๑. ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายคลังและทรัพย์สิน
๒๒. ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์และการศึกษานานาชาติ
๒๓. ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายสื่อสารองค์กรและพันธกิจสัมพันธ์
๒๔. ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
๒๕. ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและภูมิทัศน์
๒๖. ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบริการวิชาการและมาตรฐานการวิจัย

งานประสานงานมหาวิทยาลัยอุบลราชธ
เลขรับ 00156
วันที่ 17 มี.ค. 2566
เวลา 13.15

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
เลขรับ 01234
วันที่ 21 มี.ค. 2566
เวลา 10.57น.

ที่ อว ๐๒๐๙.๓/ว ๕๒๕๖

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
ถนนศรีอยุธยา เขตราชเทวี กทม. ๑๐๔๐๐

๑๗ มีนาคม ๒๕๖๖

งานเลขานุการอธิการบดี
เลขที่รับ 1472
วันที่ 22 มี.ค. 2566
เวลา 15.11น.

เรื่อง รายงานการประชุมสัมมนา President Forum

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานการประชุมสัมมนา President Forum จำนวน ๑ ฉบับ

ตามที่สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้จัดการประชุมสัมมนา President Forum ระหว่างวันที่ ๒ – ๓ มีนาคม ๒๕๖๖ ณ โรงแรมโนโวเทลมารีน่า ศรีราชา แอนด์ เกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี เพื่อหารือความร่วมมือและสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับนโยบาย ทิศทาง เป้าหมายและความเคลื่อนไหวการดำเนินงานของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ในทุกมิติ และเพิ่มแรงบันดาลใจในการสานพลังและสานสัมพันธ์ที่จะนำไปสู่จุดหมายที่ชัดเจนร่วมกัน โดยมีอธิการบดีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและในกำกับของรัฐ อธิการบดีสถาบันอุดมศึกษาเอกชน หน่วยงานในสังกัด และผู้บริหารกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เข้าร่วมประชุมดังกล่าว นั้น

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้จัดทำรายงานการประชุมสัมมนา President Forum เรียบร้อยแล้ว จึงขอส่งรายงานดังกล่าวเพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนตามนโยบายของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ต่อไป รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์พาสิทธิ์ หล่อธีรพงศ์)
รองปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
ปฏิบัติราชการแทนปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

กองส่งเสริมและพัฒนาทุนทางปัญญา
กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการใช้ประโยชน์จากทุนทางปัญญา
โทร. ๐ ๒๖๑๐ ๕๒๙๙
โทรสาร ๐ ๒๓๕๔ ๕๕๔๐

รายงานการประชุมสัมมนา President Forum

วันที่ ๒ – ๓ มีนาคม ๒๕๖๖

ณ โรงแรมโนโวเทลมารีน่า ศรีราชา แอนด์ เกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้จัดการประชุม President Forum ซึ่งเป็นครั้งแรกของการเปิดเวทีหารือระหว่าง รัฐมนตรีว่าการกระทรวง อว. ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์ กับอธิการบดีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและในกำกับของรัฐ อธิการบดีสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และผู้บริหารระดับสูงของกระทรวง โดยมุ่งหวังให้เป็นพื้นที่ในการหารือความร่วมมือและสร้างความเข้าใจร่วมกันในการถ่ายทอดนโยบาย ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีทิศทางที่ชัดเจนและมองภาพใหญ่ ภาพรวมและความเชื่อมโยงที่มีจุดหมายร่วมกัน รวมถึงการสานพลังและสานสัมพันธ์ในการขับเคลื่อนการอุดมศึกษาอย่างมีความหมาย

สาระสำคัญ สามารถสรุปได้ดังนี้

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปาฐกถาพิเศษเรื่อง **"โลกที่เปลี่ยนไปกับพลังใจของผู้นำ"** โดยมีสาระสำคัญโดยสรุปว่า มหาวิทยาลัยทุกแห่งของไทยนับว่าประสบความสำเร็จมาก หากแต่ในสภาวะการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะในยุคที่เรียกว่า "Disruption" ทำให้ไม่สามารถพอใจเพียงความสำเร็จในอดีตได้ มหาวิทยาลัยต้องเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาประเทศอย่างจริงจัง ทั้งนี้ รมว.อว.ได้มอบนโยบายและทิศทางการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

๑. มุมมองในอนาคตและวิสัยทัศน์ในการทำงาน

ประการที่ ๑ **ทำให้ประสบความสำเร็จ** ต้องทำอะไรที่เกิดผลสำเร็จที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม โดยใช้ตัวชี้วัดสำคัญ (Super KPI) เพียงไม่กี่ตัว ที่สามารถบ่งชี้ได้ว่าเมื่อสำเร็จแล้วมีผลอะไร

ประการที่ ๒ **ทำไว** ในแต่ละเรื่องถ้าคิดว่าเรื่องนี้ดี ขอให้ดำเนินการขับเคลื่อนทันที

ประการที่ ๓ **ทำมาก** โดยใช้กลไกเพื่อเพิ่มผลกระทบให้ได้มากที่สุด เช่น โครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล (U2T) ที่ขับเคลื่อนไปพร้อมๆ กันทุกตำบลในประเทศ

ประการที่ ๔ **ทำอย่างประหยัด** งบประมาณไม่ใช่ข้อจำกัด ไม่ว่างบประมาณจะมีอยู่เท่าใดก็สามารถดำเนินการได้ หากมีความมุ่งมั่นและมีวิธีการที่เหมาะสม

๒. ประเด็นการปฏิรูปที่สำคัญ

๒.๑ **การส่งยานอวกาศไปโคจรรอบดวงจันทร์** ได้ประกาศไว้ตั้งแต่ช่วงปีแรกที่ได้รับตำแหน่ง รมว.อว. เนื่องจากไปตรวจเยี่ยมหน่วยงานวิจัยของกระทรวง อว. และเล็งเห็นถึงศักยภาพ บัดนี้การดำเนินการได้มีความก้าวหน้าเป็นลำดับ ล่าสุดมีการหารือความร่วมมือกับสาธารณรัฐประชาชนจีนในการร่วมสำรวจอวกาศผ่านโครงการยานอวกาศฉางเอ๋อ ๗ ของจีน เป็นแนวทางการทำงานที่ใช้งบประมาณของไทยน้อย แต่ได้ผลงานระดับโลก เป็นตัวอย่างของการใช้ทางลัดทางเลี่ยงทางเบี่ยงในการทำงานให้สำเร็จ

๒.๒ **เรื่องตำแหน่งทางวิชาการที่หลากหลายรูปแบบ** กระทรวง อว. ปลดล็อกกระบวนการที่ส่วนกลางแล้ว มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งควรดำเนินการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง โดยอาจตั้งเป้าหมายด้วยว่าต้องการจะขอตำแหน่งวิชาการกี่รายในแต่ละด้าน เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏสามารถขอตำแหน่งทางวิชาการด้วยการนำผลงานทำให้แก่สังคมชุมชนท้องถิ่นมาเสนอขอได้ หรือมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ ก็สามารถนำสิ่งประดิษฐ์หรือนวัตกรรมที่เป็นผลงานมาขอตำแหน่งทางวิชาการได้ ซึ่งหลักการคิดนี้สอดคล้องกับเรื่องการแบ่งประเภทมหาวิทยาลัย กล่าวคือ ต้องการให้มหาวิทยาลัยแต่ละประเภทเก่งในแบบของตนเองไม่ต้องเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยประเภทอื่น ๆ และต้องการให้มหาวิทยาลัยทุกประเภทมีจำนวน ศาสตราจารย์ (ศ.) รองศาสตราจารย์ (รศ.) และผู้ช่วยศาสตราจารย์ (ผศ.) ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

๒.๓ **การจัดกลุ่มมหาวิทยาลัย** ถือเป็นการพัฒนาและปฏิรูปด้านอุดมศึกษา เพื่อให้มหาวิทยาลัยเป็นเลิศในแบบของตนเอง ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาควรขับเคลื่อนและบริหารจัดการให้เป็นเลิศตามกลุ่มประเภทมหาวิทยาลัยของตนเองให้มากขึ้น

๓. **การส่งออกการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย (Export Higher Education)** จากที่แต่เดิมเราแปลหลักสูตรวิชาจากต่างประเทศมาเป็นภาษาไทย ปัจจุบันเรามีคนที่มีความรู้ความสามารถและมีแนวทางการศึกษาแบบของไทยที่ไม่เหมือนที่ใดในโลก เราสามารถทำหลักสูตรแบบของไทย แล้วดึงดูดให้ชาวต่างชาติมาเรียน หรือนำหลักสูตรของไทยไปสอนชาวต่างชาติได้ เช่น วิชาการโรงแรมหรือวิชาการบริการแบบไทย ที่มีลักษณะเฉพาะไม่เหมือนวิชาของตะวันตก นอกจากนั้น เราควรหามาตรการดึงดูดนักศึกษาต่างชาติมาเรียนที่สถาบันอุดมศึกษาไทยให้มากขึ้น

๔. **การทำความร่วมมือกับต่างประเทศ** โดยใช้จุดเด่นของไทยให้เป็นประโยชน์ เชื่อมโยงความสัมพันธ์กับประเทศที่พัฒนาแล้ว ให้มาร่วมพัฒนาประเทศไทยด้วย และให้ใช้ไทยเป็นฐานในการพัฒนาต่อยอดให้ประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ โดยเฉพาะประเทศในกลุ่ม CLMV และอาเซียน โดยประเทศไทยเป็น Hub หรือศูนย์กลางในการพัฒนาของภูมิภาคได้ เช่น การเจรจากับอิสราเอลและจีนที่ รมว.อว. ได้ใช้แนวทางนี้ในการสร้างความร่วมมือทางด้านวิทยาศาสตร์ การดึงดูดนักวิทยาศาสตร์เข้ามาทำวิจัยและพัฒนาประเทศ

๕. **บทบาทของอธิการบดี** อธิการบดีต้องเป็นสุดยอดนักเรียนรู้ ที่สำคัญคือต้องเรียนรู้จากงานและทำการวิจัยด้วยตนเอง หมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญ นอกจากนั้น เรื่องแผนควรจะต้องดำเนินการเอง เป็นผู้นำที่รู้ทิศทางและแนวทางในการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยไปข้างหน้าด้วยตนเอง ไม่ใช่ให้ลูกน้องหรือผู้ใต้บังคับบัญชาเขียนแผนมาให้ ส่วนเวลาในการทำงานธุรการต้องลดลง หรือมอบให้ผู้อื่นทำ

๖. **ความคาดหวังต่อสถาบันอุดมศึกษา** สถาบันอุดมศึกษาจะต้องทำวิจัยเพื่อยกระดับอุดมศึกษา โดยทำให้เป็นงานของกลุ่มให้มากขึ้น และสอดคล้องกับเป้าหมายของกระทรวง อว. ด้วย เช่น จะต้องทำให้หน่วยงานของตนเองเป็นหน่วยงานภายใต้กระทรวง อว. ที่เป็นกระทรวงแห่งการพัฒนาในยุค Disruption มหาวิทยาลัยเอกชนของไทยจะดึงนักศึกษาต่างชาติมาเรียนอย่างไร

มหาวิทยาลัยราชภัฏ มี Super Indicator คือ ภายใน ๕ ปี ทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นต้นแบบของมหาวิทยาลัยชนิดหนึ่งของโลกที่คนทั่วโลกต้องมาดูงาน

๗. **การสร้างแรงบันดาลใจ** การขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุค Disruption ทำให้ผู้บริหารมีโอกาสที่จะกำหนดทิศทางการเปลี่ยนแปลง หากต้องการความสำเร็จ แม่ทัพที่ดีนั้นจะต้องปลุกเร้าด้วยชัยชนะ

ขอให้ถามตัวเองทุกวันว่าวันนี้ได้เรียนรู้แบบที่ใช้ปัญญาแค่ไหน "ใช้ปัญญา" หมายความว่า เมื่อรู้อะไรมาแล้วจะต้องเห็นโอกาสมากกว่าเห็นปัญหา แล้วก็ต้องเป็นความรู้ชนิดที่ทำให้ชาติบ้านเมืองเจริญก้าวหน้า ไม่ใช่เฉพาะมหาวิทยาลัยเจริญก้าวหน้าเท่านั้น

อยากให้พวกเราทุกคนทุ่มเท ทำงานในส่วนของเราเพื่อที่จะให้พยายามให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วให้ได้ ถือเป็น Mission ที่ทำให้ประเทศชาติบ้านเมือง ไม่ว่าจะเป็นมหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะเป็นสำนักวิจัย ไม่ว่าจะเป็นสำนักอะไรก็ตามที่อยู่ในกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ต้องทำอย่างไรให้ การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ของประเทศที่พัฒนาแล้วให้ได้ ภายในเวลาอีก ๑๕ ปีข้างหน้า และประเทศไทยจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วได้อย่างไร

การประชุมครั้งนี้ ถือเป็นกลไกในการสร้างงานที่จะก่อให้เกิดการจัดการการเปลี่ยนแปลงในการสร้างและสานต่อเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกัน และเป็นการหาทางออกร่วมกัน เพื่อจะไปสู่เป้าหมายให้ได้ และควรจัดให้มีปีละ ๒ ครั้ง ซึ่งได้เสนอวิธีการจัด ๒ รูปแบบ คือ ๑) การคัดเลือกผู้แทนจาก ทปอ.ทั้ง ๔ แห่งและมาประชุมร่วมกับส่วนกลางแทนการมาทุกแห่ง ๒) การประชุมระหว่างรัฐมนตรี กับฝ่ายนำในส่วนกลาง กับนายกสภาฯ มาร่วมพูดคุยกัน และถ่ายทอดสู่หน่วยย่อย ทั้งนี้ควรมีประเด็นในการประชุมหารือในเรื่องทุนวิจัย ว่าจะทำเรื่องอะไร โดยจะต้องเป็น Research Impaction ไม่ใช่ Research for publication คิดว่าจะเป็น Hub ของ South East Asia + South Asia + Middle East ในเรื่อง Education เราต้องการคิดอะไรที่เป็นพิเศษ ต้องการต่อเชื่อมอะไรที่เป็นพิเศษ โดยมีส่วนกลาง อว. นายกสภาฯ อธิการบดี รวมทั้งนักธุรกิจ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เชิญมาร่วมคิด ส่วนประเด็นการส่งเสริมโรงเรียนแพทย์ของไทยให้ขึ้นมาเป็นอันดับหนึ่งของเอเชียอาคเนย์ เราจะมีกลไกอะไรระหว่าง อว. กับสถาบันวิจัย กับสถาบันอุดมศึกษา ต้องคิดให้เป็นหัวหอก (spearhead) แล้วจะสำเร็จ

ศาสตราจารย์ ดร. นายแพทย์ สิริฤกษ์ ทรงศิวิไล ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กล่าวเกริ่นนำในหัวข้อ **"อุดมศึกษาไทย: ก้าวไปพร้อมกัน"** ว่าการประชุม President Forum ครั้งนี้ มีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากเป็นการรวมตัวของอธิการบดีของมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ ทั้งมหาวิทยาลัยในระบบราชการ มหาวิทยาลัยในกำกับ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทั้งหมด รวมทั้งหัวหน้าหน่วยงานของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม การขับเคลื่อนกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่ดำเนินการมาถึงทุกวันนี้ได้ผลดีเป็นอย่างยิ่ง หากจะได้ผลดีมากขึ้นไปอีก ถ้าผู้บริหารมหาวิทยาลัยและผู้บริหารกระทรวงได้มีโอกาสพบปะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เพื่อมองทิศทางของสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย สิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน มีส่วนใดที่ต้องปรับเปลี่ยนบ้าง และสิ่งที่จะเกิดขึ้นต่อไปในภายภาคหน้าจะเป็นอย่างไรต่อไป

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เกิดขึ้นจากการหลอมรวมของภาคส่วนของประเทศที่สำคัญใน ๓ ภาคส่วน คือ ภาคส่วนการอุดมศึกษา ภาคส่วนวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และภาคส่วนการวิจัยและนวัตกรรม ซึ่งมีนัยยะในเชิงนโยบายว่าทั้ง ๓ ภาคส่วนนี้เมื่อหลอมรวมกันแล้วจะกลายเป็นพลังเพื่อขับเคลื่อนประเทศในช่วง ๓ ปีที่ผ่านมา มีสิ่งที่ได้รับการสะท้อนจากการไปเยี่ยมมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั่วทุกภูมิภาค คือ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีผลงานเชิงประจักษ์ ซึ่งก็เป็นสัญญาณที่ดีว่าคนในแวดวงอุดมศึกษาเห็นการเปลี่ยนแปลง และคนนอกวงการก็เห็นการเปลี่ยนแปลง และเห็นความหวังว่าสิ่งที่กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กำลังดำเนินการอยู่ตอนนี้

จะมีประโยชน์และไปได้ดี ในขณะเดียวกันก็คิดว่ายังมีส่วนที่สามารถจะทำเพิ่มหลายๆ อย่างได้ เพิ่มทั้งกลไกในการนำและทำอย่างไรที่จะทำให้แต่ละกลไกไปได้จนถึงปลายทาง

ผลการดำเนินงานของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ก่อให้เกิดผลกระทบภายนอก คือ ระบบการอุดมศึกษาไทย ระบบวิทยาการไทยเป็นที่จับตามองของโลก ซึ่งชาติขนาดใหญ่ชั้นนำทางด้านการศึกษาของโลกต่างให้ความสนใจที่ประเทศไทยปฏิรูปใน*ภาคการอุดมศึกษา*ได้รวดเร็ว กล่าวคือ กลไกการปลดล็อค ทั้งเรื่องธนาคารหน่วยกิต การจัดกลุ่มมหาวิทยาลัย การขับเคลื่อนบุคลากรโดยมีเส้นทางการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการเพิ่มขึ้น การลงทะเบียนเรียนข้ามมหาวิทยาลัย สำหรับ*ภาควิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี* มีโครงการที่ขับเคลื่อนทางด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศิลปกรรมศาสตร์ ผ่านกลไกธัชชา ซึ่งเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง โดยสามารถ merge ทางด้าน social science เข้ากับทางด้านวิทยาศาสตร์ได้ และจากการประชุมวิชาการ IPPA ๒๐๒๒ ที่จังหวัดเชียงใหม่สร้างเกียรติภูมิของประเทศอย่างสง่างาม ประเทศมหาอำนาจของโลกประสงค์ที่จะร่วมมือในโครงการอวกาศ เพราะรับทราบว่าประเทศไทยกำลังดำเนินการเรื่องท่าอวกาศยาน (spaceport) และมีขีดความสามารถในการส่งยานเข้าไปโคจรรอบดวงจันทร์ได้ภายในเวลาไม่นานมาก

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ขอบคุณ**มหาวิทยาลัยที่ร่วมยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้องโดยยึดหลักธรรมาภิบาลและหลักจรรยาบรรณ** ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ร่วมกันแก้ไขโดยทันที จากข่าวนักวิชาการชื้อการตีพิมพ์ผลงาน มหาวิทยาลัยก็ดำเนินการโดยทันที รวมทั้งมหาวิทยาลัยมีข้อเสนอที่จะรับไปดำเนินการต่อไปในประเด็นที่อาจจะเกิดขึ้นเกี่ยวเนื่องกัน เช่น การรับทำวิทยานิพนธ์ให้ผู้อื่นและการจ้างทำ portfolio สำหรับเข้ามหาวิทยาลัย เป็นต้น ในฐานะองค์กรวิชาการ มหาวิทยาลัย สถาบันวิจัยจะมี social credit มีทรัพยากรที่ดีมาก มหาวิทยาลัยเป็นหนึ่งในองค์กรที่มีความพร้อมสูงสุด ทั้ง*ทางด้านกำลังคน* ในแง่ของจำนวน ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และความน่าเชื่อถือ *ทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน* สิ่งที่ท่านรัฐมนตรีได้ดำเนินการที่สำคัญเรื่องหนึ่งคือ การจัดกลุ่มมหาวิทยาลัยเป็น ๕ กลุ่ม เมื่อแต่ละกลุ่มมีเป้าหมาย มีความจำเพาะ ก็สามารถที่จะนำ (lead) ประเทศได้ การขับเคลื่อนอุดมศึกษาไทย วิทยาการ และกลไกต่าง ๆ ในยุค disruption นี้ ทำให้ผู้บริหารอยู่ในจุดที่มีโอกาสที่ดีที่จะขับเคลื่อนการกำหนดทิศทางการเปลี่ยนแปลง เช่น เรื่องจำนวนผู้เรียนน้อยลง หน่วยงานได้รับงบประมาณโดยตรงลดลง แล้วจะทำอย่างไร มีคนสนใจแบบนี้มากขึ้นจะทำอย่างไร คนในวัยทำงานลดลง คนมาเรียนต้องทำอย่างไรบ้าง มีอยู่หลายวิธีที่จะดำเนินการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมดำเนินการมาถึงระยะนี้ได้ประสบความสำเร็จแบบนี้ได้ เพราะขับเคลื่อนในแต่ละเรื่องไปพร้อมๆ กัน

ในช่วงการสนทนาระหว่างรองปลัดกระทรวงการ อว. กับผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา ได้มีการแลกเปลี่ยนข้อคิดเกี่ยวกับ **"๓ ปี การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม : มองภาพใหญ่ภาพกว้างและความเชื่อมโยง"** เพื่อบูรณาการความเข้มแข็งในการทำงานร่วมกันต่อไป โดยสรุปสาระ ดังนี้

ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ปทุมนากุล รองปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้กล่าวว่ากระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมต้องดำเนินการเพื่อที่จะให้ก้าวไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว ๒ ส่วน คือ **การพัฒนากำลังคนขั้นสูง** และ**การสร้างความเป็นเลิศ**

๑. การพัฒนากำลังคนขั้นสูง โดยสิ่งที่กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ทำตลอด ๓ ปีที่ผ่านมา **คือ การพัฒนาบัณฑิต การพัฒนาคน** และ Lifelong Learning และข้อริเริ่มของกระทรวง อว. ที่สำคัญ ได้แก่

๑.๑ การจัดทำปรัชญาการอุดมศึกษา ซึ่ง รมว. ได้ลงนามและประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อปี ๒๕๖๔ เพื่อเป็นพื้นฐานของการจัดการอุดมศึกษา

๑.๒ การแบ่งกลุ่มมหาวิทยาลัย มีความสำคัญในแง่ของการสนับสนุนงบประมาณจากกระทรวง

๑.๓ กองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา ใช้สนับสนุนในการพัฒนากำลังคนและการสร้างความเป็นเลิศให้กับมหาวิทยาลัย ซึ่งใช้ได้ทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยในกำกับ และมหาวิทยาลัยเอกชน

๑.๔ เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรใหม่ ถือเป็นเรื่องสำคัญมาก ประกาศไปแล้วเมื่อ ๒๗ กันยายน ๒๕๖๕ เป็นเกณฑ์ที่เปิดกว้างมาก ส่งเสริมให้การพัฒนาหลักสูตรที่เป็นการต่อยอดและมีความยืดหยุ่นสูงมาก สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจในการที่จะกำหนดองค์กรร่วมผลิต และสามารถให้บุคลากรองค์กรร่วมผลิตมาเป็นอาจารย์ประจำได้ สามารถกำหนดได้ว่าอยากให้บัณฑิตจบแบบใด เช่น ปริญญาโท ไม่จำเป็นต้องทำ Thesis แต่สามารถใช้ Innovation สิ่งประดิษฐ์ มาประกอบการจบได้

๑.๕ Higher Education Sandbox ความหมายของ sandbox คือ สามารถละเว้นมาตรฐานการอุดมศึกษาได้ทุกข้อ แต่ต้องมั่นใจว่าหลักสูตรเป็นหลักสูตรที่มีความต้องการอย่างเร่งด่วนของประเทศ มีคุณภาพ ต้องสามารถสร้างผลกระทบทางบวกได้ พัฒนาเด็กให้มี Learning Outcome และสามารถผลิตกำลังคนในปริมาณที่สามารถจะขับเคลื่อนประเทศได้ เป็นหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นสอดคล้องบริบทโลกปัจจุบัน ซึ่งมีหลักสูตรที่ได้รับการอนุมัติแล้ว ๖ หลักสูตร จาก ๑๐๐ กว่าหลักสูตร ซึ่งเมื่อเร็วๆ นี้ได้อนุมัติหลักสูตรวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและหลักสูตรธุรกิจการบินของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

๑.๖ National Credit Bank ประกาศในราชกิจจานุเบกษา พร้อมกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรใหม่ เมื่อ ๒๗ กันยายน ๒๕๖๕ ซึ่งถือว่าล้ำยุคมากที่สุดอันหนึ่งของโลก หน่วยสะสมมาจาก ๓ ส่วน ได้แก่ **ส่วนที่ ๑ มาจากมหาวิทยาลัย** เรียนช่วงไหนก็ได้ สะสม Credit ไว้ที่มหาวิทยาลัย **ส่วนที่ ๒ มาจาก Training Provider** วิชาที่ Train ในบริษัทหนึ่ง สามารถนำมานับเป็น Credit เป็น Micro-Credential ก็ได้ และเทียบได้กับวิชาในมหาวิทยาลัย **ส่วนที่ ๓ มาจากประสบการณ์** จัดวิธีการเทียบ แล้ว Converse ออกมาเป็นเครดิต จากการสำรวจมีมหาวิทยาลัยประมาณ ๔๐ แห่งที่ได้ทำ Credit Bank ในระดับมหาวิทยาลัยแล้ว แต่ยังไม่ได้เชื่อมต่อกับ National Credit Bank ซึ่งน่าจะเห็นอย่างเป็นรูปธรรมในประมาณ ๕-๖ เดือนนี้

๒. การสร้างความเป็นเลิศ การสร้างองค์ความรู้ใหม่ และการใช้ประโยชน์จากทุนงานวิจัย ได้มีประกาศพระราชบัญญัติส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม เป็นเครื่องมือในการเอื้อต่อการทำวิจัยร่วมระหว่างภาครัฐกับเอกชน สำหรับโครงการ U๒T เป็นการนำองค์ความรู้ไปการพัฒนาในพื้นที่ ช่วยพัฒนาเด็ก พัฒนาศักยภาพคนในบางรูปแบบที่เป็นหน้าที่ของแต่ละคนได้ ซึ่ง รมว.อว.ก็มีแนวคิดให้ต่อยอดเพื่อเชื่อมไปยังภารกิจของหลายๆ หน่วยงาน เช่น การจัดสรรที่ดิน การทำ One Map ของทับลาน ก็จะสามารถลดพื้นที่ของอุทยานลงและคืนพื้นที่ให้ชุมชน

ในช่วงที่ ๒ รองศาสตราจารย์ ดร.พาสิทธิ์ หล่อธีรพงศ์ รองปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้กล่าวถึงภาพรวมของโลกที่มีผลกระทบกับประเทศ และจุดหมายที่เราต้องการก้าวไปด้วยกันใน ๘ เรื่อง ได้แก่

๑. จุดแข็งทางวัฒนธรรมของประเทศที่จะทำให้เกิด High Value Product ซึ่งเป็นโจทย์ที่ กระทรวง อว. ต้องทำงาน What to do? Where to play? And How to win? โดย รมว.อว.กล่าวว่า

กระทรวง อว.ต้องเดินสองขา คือ ทำทั้ง High Value Technology และ Creative Economy ควบคู่กันไป แต่ละมหาวิทยาลัยจึงต้องมาดูที่จุดเน้นของมหาวิทยาลัยเองว่าจะเน้นทางด้านไหน อาจจะไม่ได้เน้นทั้งสองอย่างเท่าๆ กัน สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งมี ๑๓ หมุดหมาย อว.มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรพิจารณาจุดแข็งของมหาวิทยาลัยและสามารถขยับดำเนินการได้เลย

๒. การพัฒนาคนไทย สมาคมสภาอุตสาหกรรมเริ่มมีการพิจารณาแล้วว่าการรับผู้สำเร็จการศึกษาที่ไม่เน้นที่ปริญญาแต่เน้นที่สมรรถนะ (competency) คือ มีอนุปริญญา Associate degree ก็ได้ หรือมี Professional Certificate ของ Microsoft กับ Google รวมกัน อาจดีกว่าได้รับปริญญาอีก ระบบ HR ของธุรกิจกำลังจะเปลี่ยนเป็น competency based แทนที่การรับผู้มีปริญญาเท่านั้น ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าติดตาม

๓. การพัฒนากำลังคน สอวช.คิดไว้ให้แล้วว่าเราต้องการ STEM Workforce ซึ่งควรเลือกเพียงบางสาขา ไม่จำเป็นต้องดำเนินการทั้งหมด โดยพิจารณาว่าบุคลากรและเครือข่ายของมหาวิทยาลัยมีความเข้มแข็งด้านไหน เลือกดำเนินการให้มีความเข้มแข็งขึ้นไป สำหรับ อว.มีการพัฒนากำลังคนหลายโครงการ อาทิ โครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่ มหาวิทยาลัยทั้งรัฐและเอกชนเข้ามาร่วมเป็นจำนวนมาก แต่ละปีผลิตบัณฑิตออกจากโครงการนี้ได้ประมาณสองหมื่นกว่าคนทั้ง degree และ non-degree ซึ่งจะต้องมีการประเมินกันต่อไปว่าเด็กที่เข้าสู่โครงการนี้แล้ว สำเร็จไปได้งานดีกว่าเด็กที่ไม่ได้อยู่ในโครงการนี้หรือไม่ อย่างไร

มหาวิทยาลัยควรจะดำเนินการอย่างไรในการพัฒนากำลังคน การพัฒนาคนมีหลักสูตรทั้ง short course ทั้ง degree แต่ต้องเป็นหลักสูตรที่ sexy อยู่ตลอดเวลา แนวคิดนี้ก็ใช้สำหรับ Life Long Learning (LLL) จึงอาจเป็นอีกโมเดลหนึ่งที่มหาวิทยาลัยจะต้องไปคิดว่าโครงสร้างที่เป็นอยู่มีข้อจำกัดและไม่ตอบโจทย์หรือไม่ ซึ่งคงต้องเลือกในส่วนที่สอดคล้องกับบริบท จุดเน้น และจุดแข็งของมหาวิทยาลัย

๔. โคเซ็น คือ การผลิตวิศวกรนักปฏิบัติ (Practical Engineer) และเป็นนักเทคโนโลยี และเป็นนักนวัตกร และเป็นผู้นำด้วย คือ เบ็ดเสร็จภายในหนึ่งคน ซึ่งเป็น Concept ของญี่ปุ่นที่ไปทำความร่วมมือ อาจเป็น Kosen Based Education เพื่อผลิตคนที่เป็นนักปฏิบัติ เป็นนวัตกร แล้วก็เป็นผู้นำทางเทคโนโลยี นี่คือสิ่งที่คนไทยขาดแคลน ปัจจุบันมีมหาวิทยาลัย ๒ แห่งที่กำลังดำเนินการ คือ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มี ๓ หลักสูตร และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มี ๓ หลักสูตร โครงการนี้จะสิ้นสุดในปี ๒๕๗๑ ผลิตวิศวกรจำนวนพันกว่าคน โดยรับนักศึกษาเข้ามาตั้งแต่ ม.๓ มาศึกษาเป็นระยะเวลา ๕ ปี และได้อนุปริญญาแล้วออกไปทำงาน ในระหว่างทำงานก็สามารถเก็บหน่วยกิตได้ ถือเป็น experiential learning ถ้าเก็บหน่วยกิตมากพอก็ได้รับ university degree อาจารย์กับนักศึกษาดูแลแบบใกล้ชิดมาก โมเดลนี้มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสนใจ มีการประชุมกันและจัดทำ proposal เข้ามาก็จะเป็นการขยายผลโคเซ็น

๕. ทุนรัฐบาลด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จะนำคนที่จบปริญญาโท–เอกให้คนเหล่านี้เข้ามาทำงานร่วมกันได้อย่างไร **ทุนรัฐบาลทางด้านสังคมศาสตร์** มหาวิทยาลัยอาจสำรวจว่ามีอาจารย์สายสังคมศาสตร์ที่จะเกษียณมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ ยังมีทุนไปเรียนปริญญาโท-เอก และทุน post-doc ทางด้านสังคมศาสตร์

๖. การส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ส่งเสริมให้บุคลากรของมหาวิทยาลัยมีตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้นในทุกระดับด้วยการที่นำผลงานมาขอตำแหน่งทางวิชาการ

๗. ความร่วมมือต่างประเทศ เป็นการทำงานในเชิงรุกกับเครือข่ายความร่วมมือในอาเซียน ตะวันออกไกล และตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศ CLMV ซึ่งมีความร่วมมืออยู่แล้ว ซึ่งก็มีความสนใจในการส่งคนมาศึกษาต่อที่ประเทศไทยมากขึ้น ส่วนการกระชับความสัมพันธ์กับประเทศจีนก็มีความแน่นแฟ้นมากขึ้น เช่น การทำงานร่วมกับกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีของประเทศจีน หารือผ่านคณะกรรมการร่วมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Joint Committee on Science and Technology Cooperation) ซึ่งจะมีการแลกเปลี่ยน การเยือน และริเริ่มความร่วมมือใหม่ ๆ รวมถึงการวิจัยร่วมกัน ในส่วนประเทศไทยจะมีหน่วยหลัก คือ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และหน่วยบริหารและจัดการทุน (Program Management Unit: PMU) ทำงานร่วมกัน

๘. Platform สำหรับทำงานร่วมกัน ปัจจุบันมีทั้งหมด ๓ แพลตฟอร์ม คือ

๘.๑ **"ธัชชา"** วิทยสถานสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ของประเทศไทย (Thailand Academy of Social Sciences, Humanities and Arts: **TASSHA**) เป็นทางด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ ซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญและมีประสิทธิภาพมากในการทำงานในลักษณะของเครือข่าย ดูในเชิงเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ของ ๕ สถาบัน คือ ๑) สุวรรณภูมิศึกษา ๒) เศรษฐกิจพอเพียง ๓) โลกคดีศึกษา ๔) พิพิธภัณฑ์ศิลปกรรมแห่งชาติ และ ๕) ช่างศิลป์ท้องถิ่น ซึ่งจะมีผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้อำนวยการของแต่ละสถาบัน มีงบวิจัยดำเนินงาน ในช่วง ๒ ปีที่ผ่านมาสร้างเครือข่ายมหาวิทยาลัยเกือบ ๑๐๐ แห่ง โดยจะมีการเชื่อมโยงกับงานศิลปวัฒนธรรมอุดมศึกษา ซึ่งมีแนวคิดว่าจะขยายไปเป็นงานวัฒนธรรมอุดมศึกษา regional ของอาเซียนต่อไป

๘.๒ **"ธัชวิทย์"** วิทยสถานวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทย (Thailand Academy of Sciences: TAS) เป็นทางด้านวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นศูนย์กลาง (Hub) ในการเชื่อมโยงเครือข่ายนักวิจัยและนักวิทยาศาสตร์ สถาบันวิจัยแห่งชาติ และมหาวิทยาลัยมาทำงานร่วมกัน และใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ โดยให้มีรูปแบบการดำเนินงานใน ๓ มิติ ได้แก่ **มิติที่ ๑** การสร้างเครือข่ายคลังสมองทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ (Frontline Think Tank) เป็นแพลตฟอร์มที่คนเก่งแต่ละด้านมาคิดร่วมกันออกมาเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายให้รัฐบาล **มิติที่ ๒** กลุ่มริเริ่มงานวิจัยชั้นนำ (Frontier Science Alliances) เป็นแพลตฟอร์มเกี่ยวกับการทำวิจัยในลักษณะ Consortium เช่น Space Consortium ดำเนินการแบบไม่มี line of command ซึ่งจะทำให้มีความคล่องตัวในการทำงานมากขึ้น และดำเนินการในลักษณะ Spearhead Project เพื่อให้ตอบโจทย์ที่ว่ามี Social Economy Impact เกิดขึ้น **มิติที่ ๓** ผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีศักยภาพสูงเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลก (Future Graduates Platform) ต้องทำงานร่วมกับมหาวิทยาลัย แต่จะใช้นักวิจัยนักวิทยาศาสตร์ของสถาบันวิจัย อย่างเช่น สถาบันวิจัยแสงซินโครตรอน และการใช้ทรัพยากรพื้นฐานร่วมกัน

๘.๓ **"ธัชภูมิ"** วิทยสถานเพื่อการพัฒนาพื้นที่ (Thailand Academy for Area Collaboration, Innovation and Transformation: **TACIT**) เป็นในเชิงพื้นที่ นำจุดแข็งและโอกาสของพื้นที่เข้ามาเพื่อทำให้โอกาสเหล่านั้นเปลี่ยนมาเป็นเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ เพื่อเป็นตัวเร่งและหนุนเสริมการพัฒนานักวิจัยและระบบจัดการงานวิจัยเชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่อาจจะมีข้อจำกัดด้านบุคลากรและทรัพยากร รวมถึงการเร่งยกระดับความรู้จากงานวิจัยเชิงพื้นที่ให้ขึ้นสู่ระดับทฤษฎีและกระบวนการสร้างความรู้ใหม่ (Theory & Epistemology) การสังเคราะห์ความรู้เพื่อเชื่อมโยงสู่นโยบายและพัฒนาวงวิชาการ ทั้งด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่มีผลต่อการพัฒนาพื้นที่ ตลอดจนการสร้าง เครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนการนำผลงานวิชาการไปขยายผลและการสร้างเครือข่ายวิชาการระหว่างประเทศ

นอกจากนั้น ผู้ร่วมสนทนาจากสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ ดร.พรชัย มงคลวนิช อธิการบดีมหาวิทยาลัยสยาม ศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์ พงษ์รักษ์ ศรีบัณฑิตมงคล อธิการบดีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และประธานที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย และรองศาสตราจารย์ ดร.สาโรจน์ รุจิรวรรธน์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยแสงซินโครตรอน ได้สะท้อนมุมมองการทำงานร่วมกัน ดังนี้

ดร.พรชัย มงคลวนิช อธิการบดีมหาวิทยาลัยสยาม ได้เสนอความเห็นว่าสิ่งที่สถาบันอุดมศึกษาต้องทำ คือ เรื่อง Change Management โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันอุดมศึกษา และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมต้องร่วมกับสถาบันฯ สร้างให้เกิดความชัดเจนขึ้น ในฐานะของผู้ปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา พบว่า มี Pain Point ดังนี้ ๑) มหาวิทยาลัยมีจำนวนหลายแห่งจะบริหารจัดการอย่างไร และแต่ละแห่งมีความเหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร ๒) ปัญหาคนเกิดน้อยลง และจะน้อยลงเรื่อยๆ ในแง่ผู้บริหารมหาวิทยาลัยจะแก้ปัญหานี้ได้อย่างไร ๓) รูปแบบของการ Connect กับภาคอุตสาหกรรม ถ้าเป็นมหาวิทยาลัยใหญ่ก็ดำเนินการได้สะดวก มหาวิทยาลัยเล็กอาจจะดำเนินการได้ลำบาก และ ๔) การประกันคุณภาพ (Quality Assurance: QA) ถ้าเปลี่ยนระบบแล้ว QA ก็ต้องปรับตามด้วย เพื่อให้ระบบนั้นสามารถทำได้ Risk กับ Success เป็นเรื่องหนึ่งที่สำคัญ

เพื่อให้การทำงานร่วมกันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีทางเลือกที่หลากหลายขึ้น จึงได้มีข้อเสนอเชิงนโยบายต่อกระทรวง อว. ดังนี้

๑. แต่ละมหาวิทยาลัยเป็น **Living Lab ของประเทศ** ในแง่ของการให้ความรู้กับประชาชน หรือ Living Lab ในบางเรื่องที่มหาวิทยาลัยมีความชำนาญ และ Link กับหน่วยงานต่างๆ ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

๒. ปัญหาคนไทยมีจำนวนน้อยลง เสนอในแง่การเป็นผู้บริหารมหาวิทยาลัย คือ ๑) การขยายการจัดการศึกษาให้เป็น **Hub ของการศึกษาในเอเชีย** ๒) **Expand ไปยังประเทศเพื่อนบ้าน** กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ควรจะเป็นเสาหลักในทำการศึกษาร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านบางประเทศ โดยพัฒนาความร่วมมือในรูปแบบต่างๆ รวมถึงแสวงหาแนวทางในการสานประโยชน์ร่วมกันที่สอดคล้องกับความสนใจและศักยภาพของมหาวิทยาลัย

๓. ขอให้กระทรวง อว. พิจารณาความเป็นไปได้ในการ **จัดตั้ง Business - University Forum** คือ นำ University President Forum กับ Business Forum มาเชื่อมกันว่าจะทำงานร่วมกันได้อย่างไร เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการรับความท้าทายและรุกสู่อนาคตที่มีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและพลิกผัน โดยการผสานพลังกับภาคส่วนอื่นๆ เช่น ภาคอุตสาหกรรมที่เผชิญความท้าทายเช่นเดียวกัน ดังนั้นการผนึกความเข้มแข็ง ก้าวไปข้างหน้าและทำงานร่วมกัน ซึ่งอาจจะขยาย **เป็น Business–University Forum** ต่อไป

๔. ระบบการประกันคุณภาพจะต้องให้มีความชัดเจน กฎเกณฑ์ไม่ใช่ปัญหา แต่เป็นเรื่องของ Change Management

ศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์พงษ์รักษ์ ศรีบัณฑิตมงคล อธิการบดีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และประธานที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย ได้ให้มุมมองในการขับเคลื่อนอุดมศึกษานั้น สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องเห็นความเชื่อมโยง ความสอดคล้องของแผนและนโยบายหลักของประเทศ เพื่อเป็นเข็มทิศในการกำหนดทิศทางเป้าหมายของแต่ละสถาบัน นโยบายต่างๆ ได้แก่ แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรอบแผนของกระทรวง อว. แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ และแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศ และเชื่อมร้อยให้สอดคล้องกับ

วิสัยทัศน์และภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาในการวิจัย การจัดการการศึกษา การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งเห็นว่า กระทรวง อว. มีบทบาทในการ ๑) เป็นกลไกกลางในการขับเคลื่อนและเชื่อมโยงสถาบันอุดมศึกษาในการตอบโจทย์การพัฒนาอุดมศึกษาในด้านต่างๆ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้ ต้องเป็นไปในอัตราเร่งมากขึ้นและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่**อย่างจำกัดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น** ๒) **เป็นตัวเชื่อมระหว่างหลายมหาวิทยาลัยกับแผนใหญ่ระดับต่างๆ** ทั้งหมดเข้าด้วยกัน ๓) เป็น Coordinator ในด้านกฎหมายที่ทำงานร่วมกับที่ประชุมอธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละกลุ่ม ให้มีความคล่องตัวมากขึ้น

รองศาสตราจารย์ ดร.สาโรจน์ รุจิรวรรธน์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยแสงซินโครตรอน ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า **"ธัชชา"** เป็นแพลตฟอร์มหนึ่งที่เป็น consortium ให้เรามาทำงานร่วมกันใน อว. โดยมีสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ร่วมให้การสนับสนุน ทำให้เกิดการขับเคลื่อนการวิจัยและพัฒนาบุคลากรการวิจัยด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ของประเทศ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย ๕ สาขา ได้แก่ สุวรรณภูมิศึกษา เศรษฐกิจพอเพียง โลกคดีศึกษา พิพิธภัณฑ์ศิลปกรรมแห่งชาติ และช่างศิลป์ท้องถิ่น แพลตฟอร์มที่มหาวิทยาลัยต่าง ๆ สถาบันการศึกษาและสถาบันวิจัยต่าง ๆ มาทำงานร่วมกัน อาทิ มหาวิทยาลัยศิลปากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ร่วมกับสถาบันสนับสนุน เช่น สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) หรือ GISTDA สถาบันวิจัยดาราศาสตร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน) สถาบันวิจัยแสงซินโครตรอน (องค์การมหาชน) และองค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ

ภารกิจบทบาท เป็นแพลตฟอร์มที่ทำให้เกิดการบูรณาการองค์ความรู้ร่วมกัน สร้างเทคนิคองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้อง วิจัยและพัฒนาบุคลากรด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ สร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน เชื่อมโยงประเทศไทยเข้ากับภูมิภาคและโลก

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา คือ ๑) ด้านของความร่วมมือ รมว.อว.เป็นประธานในการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทำให้เกิดความร่วมมือกับเครือข่ายต่าง ๆ โดยมหาวิทยาลัยถือเป็นส่วนหนึ่งของธัชชา ๒) การบูรณาการงานร่วมกัน มีการแบ่งปันทรัพยากรต่าง ๆ เทคนิคองค์ความรู้ใหม่ วิจัยและพัฒนา บุคลากรด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ของประเทศ เพื่อสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน

ธัชชาช่วยหาความเชื่อมโยงของประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นการนำหลาย ๆ คนมาร่วมกันแล้วทำให้เกิดการบูรณาการและเปิดประวัติศาสตร์หน้าใหม่ ซึ่งในส่วนของศิลปกรรม เรื่องของประเพณีวัฒนธรรม ธัชชาได้เข้าไปสนับสนุนการทำงานร่วมกันระหว่างภาคการศึกษาและสถาบันศึกษาและทำให้เกิดกิจกรรมระยะยาวขึ้น ดังนั้น ธัชชาจะเป็น Framework หนึ่ง ที่จะช่วยให้เกิดความเป็นไปได้ในการค้นพบประวัติศาสตร์โบราณคดีใหม่ๆ โดยความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและสถาบันวิจัยในกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ซึ่งช่วยทำให้ศาสตร์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นศาสตร์ศิลปะศาสตร์สังคม ศาสตร์ประวัติศาสตร์โบราณคดี และยังสามารถเชื่อมโยงกับวิทยาศาสตร์ได้ด้วย กระทรวง อว. มีความพยายามทำให้เกิดความร่วมมือและมีความยินดีที่ทางมหาวิทยาลัยต่างๆ จะได้เข้าร่วมภายในเฟรมเวิร์คแบบนี้ต่อไป

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์ ได้สะท้อนประเด็นและให้มุมมองต่อประเด็นดังกล่าว ดังนี้

๑. การประชุมร่วมกันในวันนี้ ถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง แต่ในการจะไปสู่เป้าหมายนั้นได้ อว. ในฐานะ Coordinate เสนอให้มีการพบปะระหว่างรัฐมนตรีฯ ผู้บริหารกระทรวงกับภาคส่วนต่างๆ ของ อว. กับ อธิการบดีมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ ปีละ ๒ ครั้ง และถ้าสามารถทำได้ก็จะเป็นเรื่องที่ดี ถ้าคิดจะเป็น Hub ของ South East Asia, South Asia และ Middle East ในเรื่อง Education ต้องคิดอะไรที่พิเศษ โดยมี อว. นายกสภามหาวิทยาลัย อธิการบดี มาร่วมกันคิด รวมทั้งภาคธุรกิจและผู้ทรงคุณวุฒิ หรืออาจจะนำโรงเรียนแพทย์ให้ขึ้นมาเป็นอันดับหนึ่งของเอเชียอาคเนย์ให้ได้

๒. เน้นย้ำว่าต้อง Export การอุดมศึกษาด้วย ไม่ใช่แค่ Expand the Frontier of Higher Education เท่านั้น เพื่อ Export ความรู้อันเป็นเลิศของไทยให้แก่โลกให้เป็นที่ประจักษ์ ร่วมกับมหาวิทยาลัยของรัฐเข้ามาร่วมกับเอกชน และหารือกับประเทศเครือข่ายความร่วมมือต่างๆ ด้วย

๓. ได้ตอกย้ำว่า **ต้องประชุมอย่างสม่ำเสมอ ตัดการประชุมที่ไม่จำเป็นออก ประธานที่ประชุมต้องเป็นผู้นำการประชุม** อย่าทำหน้าที่เป็นเพียงกรรมการ การประชุมถือเป็นเคล็ดลับที่สำคัญมากในการทำงาน

ศาสตราจารย์สิริฤกษ์ ทรงศิวิไล ได้ให้ข้อคิดเพิ่มเติม โดยเน้นย้ำถึงบทบาทหน้าที่ที่ต้องการและขอความร่วมมือจากอธิการบดี คือ ให้ชิงสัญญาณถึงทิศทางชัดๆ โดยแบ่งเป็น ๓ สัญญาณ ประกอบด้วย

สัญญาณที่ ๑ คือ มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน หน่วยงานวิจัยและหน่วยงานให้ทุนวิจัยแต่ละแห่งก็ไม่ต้องเหมือนกัน และกระทรวงการอุดมศึกษาฯ จะยืนบนหลักการตรงนี้ โดยตลอดทิศทางของการดำเนินงาน การทำวิจัย มหาวิทยาลัยทุกแห่งก็จะเหมือนกัน ถ้าจะเคลื่อนไหวตอนนี้ก็ต้องเคลื่อนไหวที่ไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน ส่วนที่ดำเนินไม่ได้ ขอให้แจ้งมาว่าไม่สามารถดำเนินการ และขอให้เป็นหน้าที่ของกลไกต่างๆ ให้หน่วย Coordinate อื่นที่สามารถดำเนินการได้เป็นผู้ดำเนินการ

สัญญาณที่ ๒ บริบทของการเปลี่ยนแปลง เช่น Lifelong Learning ในคนสูงวัย การทำงานที่ต้องทำไปด้วยเรียนไปด้วย

สัญญาณที่ ๓ คือ ลำดับความสำคัญและทำให้เสร็จเป็นเรื่องๆ ซึ่งท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษาฯ ได้มอบนโยบาย เรื่อง ตำแหน่งวิชาการเพิ่มเติมอีก ๕ Track ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในเชิงยุทธศาสตร์ เพราะมหาวิทยาลัยต่างๆ ก็มีความเป็นเลิศในแต่ละด้าน ซึ่งกลยุทธ์นี้เปรียบเสมือนการตอบแทนและการผลักดันบุคลากรที่ทำงานจนสำเร็จเข้าสู่ตำแหน่งวิชาการได้